

СФЕРИ ПРОНИКНЕННЯ АНГЛІЦИЗМІВ В УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів-гімназія
№23 Вінницької міської ради» м. Вінниця

Анотація

У роботі розглянуто поняття «англіцизми» та сфери їх проникнення в українську мову. Згідно з назвою, проаналізовано наступні питання: «Що таке англіцизми?», «Історія їх проникнення в українську мову», «Типи англіцизмів за характером запозичення», «Найрозповсюдженіші англіцизми та їх еквіваленти», «Псевдоангліцизми». Англіцизми посідають особливе місце у складі української лексики і їхня кількість сьогодні зростає дуже швидко, бо англійська мова – це, насамперед, мова провідних засобів масової інформації: великих радіо- та телекомпаній, світової мережі Інтернет, багатьох газет та журналів.

Ключові слова: англіцизми, сфери проникнення англіцизмів.

Abstract

In this paper we consider the term “Briticism” and the spheres of their penetration into the Ukrainian language. Due to the topic the following items are analyzed: “What are “Briticisms”?”, “The history of their penetration into the Ukrainian language”, “Types of Briticisms by the character of adoption”, “The most widespread Briticisms and their equivalents”, “Pseudo Briticisms”. Briticisms occupy a special place in the Ukrainian language and their amount is growing very quickly today. It’s because English is the language of the leading mass media such as big radio and TV companies, World Wide Web and many newspapers and magazines.

Key words: Briticism, the spheres of Briticisms penetration

Вступ

Кінець ХХ – початок ХІ ст. став часом неймовірного розширення політичних, економічних та культурних зв'язків України з англійськими країнами. Це спричинило посилення надходження в українську мову чужомовної лексики. Особливо зросла кількість запозичених англіцизмів для найменування нових явищ, наявних в англійській світовій практиці, і які з'явилися у мові у зв'язку з політичними та економічними реформами.

Україномовне радіо, телебачення подають велику кількість англіцизмів для дослідження. Англіцизми зустрічаються у найрізноманітніших тематичних групах: економіка, фінанси, кіно, телебачення, музика, розваги, комп'ютерна техніка, спорт, побутова техніка, політика, страви та напої, тварини, медицина, одяг, тканини, канцелярське приладдя, офісна техніка.

Метою дослідження є спроба з'ясувати основні закономірності використання англіцизмів у різних сферах життя сучасного українського суспільства, виявити їх основні переваги та недоліки. дізнатися у яких сферах діяльності українців вживання англіцизмів найбільш розповсюджене. Яке значення мають англіцизми та їх аналоги в сучасній українській мові. Об'єкт дослідження – англіцизми, які потрапили та досі потрапляють в українську мову.

Результати дослідження

Енциклопедія української мови дає таке визначення англіцизму: англіцизм (також англїзм) – різновид мовного запозичення: слово, його окреме значення або вислів, які запозичені чи перекладені з англійської мови, також утворені за її зразком.

Англіцизми переважно усвідомлюються мовцями як чужорідний елемент і зберігають ознаки свого походження: фонетичні (джерм, імідж), словотвірні (смокінг, маркетинг), семантичні (яструби – політики, прихильники жорстокого агресивного курсу у різних країнах).

Ряд англіцизмів позначають національні реалії: Скотленд-Ярд (англійська реалія); Діснейленд (американська реалія), а також предмети і явища в галузі спорту, техніки,

економіки, політики. Англiцизм – iдиома чи крилатий вислів – пов’язується у свiдомостi мовцiв з англiйським джерелом незалежно вiд способiв творення: українське “скелет у шафi (буфетi)” (сiмейна таємниця) – англiйське “skeleton in the cupboard”; англiйське “To be or not to be” – українське “Бути чи не бути”. [5, 25]

Запозичення слiв iншомовного походження тiсно пов’язане з iсторiєю нашого народу, що на рiзних етапах формування та розвитку власної державностi вступав у багатоманiтнi полiтичнi, соцiально-економiчнi та культурнi вiдносини з iншими народами свiту i, таким чином, збагачував та змiнював свою мову. Лексичнi запозичення з англiйської мови в українську проникли пiзнiше, нiж з французької чи нiмецької, головним чином у XIX та XX ст.; засвоювалися вони в основному через російську мову. [4, 28]

У XVI столiтті разом з успiхами зовнiшньої торгiвлi з’являються чи не найпершi iншомовнi слова англiйського походження. Запозиченi слова надходили разом з новими товарами та поняттями. Саме в цей перiод було закладено початок професiйного вивчення англiйської мови з науковою та практичною метою.

У XX ст. у мовi з’явилися такi слова: boom – бум, film – фiльм, stand – стенд, jazz – джаз, dancing – дансiнг, service – сервiс, sweater – светр та iн. В кiнцi XX столiття в мiстах з’явилися мери, вiце-мери. Глави адмiнiстрацiй обзавелися своїми пресс-секретарями, якi регулярно виступають на пресс-конференцiях, розсилають прес-релiзи, організують брифiнги i ексклюзивнi интерв’ю своїх шефiв.

Кiлькiсть англiцизмiв в складi української лексики сьогоднi зростає дуже швидко, що зумовлено полiтичним та соцiально-економiчним факторами i провiдною роллю спочатку Великобританiї, а потiм США на мiжнароднiй аренi пiсля Другої Свiтової вiйни. У наші днi англiйська мова є засобом мiжнародного спiлкування, а передусiм - мовою провiдних засобiв масової iнформацiї: великих радiо- та телекомпанiї, свiтової мережi Internet, багатьох газет та журналiв. Тому не можна iгнорувати її вплив на iншi нацiональнi мови. Курс на iнтеграцiю України в ЄС, процес глобалiзацiї, перебування, перебудова економiки, орієнтацiя на краiни Заходу спричинили тiсну культурну, полiтичну та соцiально-економiчну взаємодiю українського народу з народами свiту, яка не могла не вiдбитися на мовному рiвнi.

Наприклад, до запозичень у сфера комп’ютерних технологiй та побуту належать такi слова, як байт, бiт, блюмiнг, браузер, бульдозер, буфер, веб-сторiнка, вiдеоплеєр, грейдер, диск, диспетчер, дисплей, драйвер, ескалатор, iмейл, iнтернет, каупер, кiберпростiр, комбайн, комп’ютер, конвеєр, крекiнг, курсор, мiксер, монiтор, ноутбук, онлайн, принтер, радар, сейф, слябiнг, тостер, трактор, трамвай, тунель, файл, флешка, форсунка, форум, хакер, хонiнгування, чат.

Спортивна сфера: аут, байкер, бокс, бодiбiлдинг, боксер, боулiнг, ватерполо, волейбол, гол, голкiпер, дайвiнг, матч, жокей, нокаут, раунд, спаринг, скейтборд, сноуборд, спорт, спортсмен, старт, тенiс, трек, тренер, фiнiш, фiтнес, форвард, футбол, хокей, шейпiнг.

У сферi моди присутнi такi запозичення, як бодi, брифiнг, бязь, вельвет, грiндерси, джемпер, кардiган, лiфтинг, пiджак, пiжама, плед, плюш, светер, скраб, смокiнг, топ, тренд, тренч, френч, шоппiнг.

У сферi культури спостерiгаємо такi слова, як бодi-арт, блокбастер, вестерн, гумор, джаз, клiп-мейкер, клоун, клуб, комфорт, памфлет, панк-пiрсинг, постер, прайм-тайм, промоушн, ремiкс, рейв, реп, рiмейк, саунд-трек, сингл, скаут, сквер, скiнхед, тент, термiнатор, трек, фан-клуб, фокстрот, фольклор, хiп-хоп, хiт, хол, хоррор, шоу-бiзнес.

Щоденне постiйне теле- й радiомовлення пропонує рекламу численних закордонних товарiв, нерiдко таких, для позначення яких в українській мовi бракує слiв. Через це в мовi вiдбувається запозичення безпосередньо з англiйської мови усно-писемним шляхом (оскiльки реклама найчастiше послуговується аудiовiзуальним методом впливу). Як вiдомо, реклама має мету привернути увагу украiномовних покупцiв, нерiдко маскуючи звичайнi речi, що iнодi можуть мати й українську назву.

Сьогоднi, вiдкрив газету чи журнал з пропозицiями про роботу, можна просто не зрозумiти сенсу запропонованих вакансiї (хендмейкер, iмiджмейкер, мерчендайзер, провайдер, супервайзер, риелтор).

Прикладами можуть слугувати такi вирази iз реклами, яку пропагують на телебаченнi деякi украiномовнi канали: рiд – новий Dirolcomplete подвiйної дiї; Нова Rexonaactive нiколи не зрадить; Представляємо новий LadySpeedStick; Новий OldSpiceActiveZone; Новий Palmolive – насолода для всього тiла; Rexвiдбiлюючий; Orbit бiлоснiжний; GilletSeries – найкраще для чоловiкiв; число – Pampers знає, що ваш малюк бажає; Onlyyou – чорнi i бiлi – разом в одній пачцi, завжди будуть поряд – Slimanddaily. В англiйській мовi бiльшiсть названих найменувань спираються на семантику, часто виражену i зрозумiлу носiям англiйської мови, але є незрозумiлими переважнiй бiльшостi українських мовцiв, становить геть негативне явище сучасного перiоду i надзвичайно засмiчує рiдну

мову. Потрапивши в український вжиток, запозичені назви зовсім не мають внутрішньої форми для українського мовця. Наприклад: Onlyyou – має переклад – тільки ти; Happy meal – щаслива їжа; Completeplusherbals – повної дії плюс трави; Dove – голубка; TotalProtection – загальний захист; Always – завжди; Vanish – зникати тощо.

Найрозповсюдженими англіцизмами є: дайджест – огляд, спрей – розбризкувач, кеш – готівка, армреслінг – рукоборство, фрістайл – вільний стиль, ньюз-реліз – випуск новин, кілер – убивця-найманець, професійний вбивця, плеєр – програвач, сервіс – обслуговування, паркінг – стоянка, постер – об'ява, дайвінг – пірнання, ліфтинг – підтяжка, прайм-тайм – найкращий час, флаєр – листівка, дистриб'ютор – розповсюджувач, арт-терапія – лікування мистецтвом, бебі-бум – сплеск народжуваності, фастфуд – швидка їжа, кетчуп – томатний соус, консумація – споживання, консумент – споживач, сейл – розпродаж, дефростер – розморожувач, офіс – контора, римейк – переробка, сек'юріті – охорона, апельсиновий фреш – апельсиновий прохолодний напій, секонд-хенд – поношені речі, фрізер – морозильник, дисконт – знижка, тинейджер – підліток, бартер – товарообмін, менеджмент – керування, лізінг – оренда, пресинг – тиск, екшн – дія, термінатор – винищувач, барбі – лялька, файл – папка тощо.

Окремо слід зазначити таку групу запозичень з англійської, яку в самій англійській мові прийнято звати «псевдоангліцизмами» (pseudo-anglicisms). Префікс «псевдо-» тут означає не те, що слова не є англійськими за походженням, а лише те, що їхня семантика у мові-реципієнтів відрізняється від значення у власне англійській мові.

Висновки

Таким чином, можна сказати, що запозичення – елемент чужої мови (слово, словосполучення, крилатий вислів), який проникнув з однієї мови в іншу в результаті мовних контактів. Одним із видів запозичень є англіцизми – слово, його окреме значення, вислів тощо, які запозичені з англійської мови та утворені за її зразком. Англіцизми найчастіше зустрічаються у таких сферах, як політика, економіка, торгівля, техніка, спорт, мода, культура, ЗМІ та інші.

Вплив англіцизмів на українську мову можна розглядати з двох різних сторін:

- з одного боку, наша мова постійно збагачується, поповнюється новими термінами та поняттями;
- а інші вважають, що англіцизми та іншомовні запозичення тільки засмічують нашу мову, витісняючи власне українські слова.

На нашу думку, процес розповсюдження англіцизмів є незворотнім, і його ніхто не в силі зупинити. І я схилиюсь до думки про його позитивний вплив на культуру нашого сьогодення, на що вказують беззаперечні докази нашого дослідження. Ми повинні прийняти явище поширення англіцизмів навколо нас як факт і крокувати в ногу разом зі світом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гуманітарний вісник. Серія – іноземна філологія. Проблеми сучасної світової літератури та лінгвістики. – Харків, 2008
2. Русанівський В. М. Науково-технічний прогрес і мова. – К, 1978
3. Ярошенко, Микола Англійські запозичення в українській мові XIX-XX століть [Текст] / М. Ярошенко, Л. Гудзь // Українознавчий альманах. - 2012. - N 9. - С. 207-209.
4. Ломовцева А. Новітні англіцизми в укр.мові і проблема лексичної варіантності// Укр.мова. 2003 - № 1.- с. 96-102.
5. Українська мова. Енциклопедія. – К.: 2000. – 460 с.
6. Англіцизми в українській мові. - http://www.rusnauka.com/2_ANR_2010/Philologia/3_57397.doc.htm

Писаренко Марина Олександрівна, учитель англійської мови, комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс: школа І-ІІІ ступенів-гімназія №23 Вінницької міської ради»

Поліщук Поліна, учениця 11-В класу, комунальний заклад «Навчально-виховний комплекс: школа І-ІІІ ступенів-гімназія №23 Вінницької міської ради» marinka35531@gmail.com

Maryna Oleksandrivna Pysarenko - Grammar School 23

Polina Oleksandrivna Polishchuk - Grammar School 23